

EDUCACIÓ EN DRETS

© UNICEF/NYHQ2003-0081/John McConnico

GUIA D'AUTOAVALUACIÓ

TRANSFORMANT L'EDUCACIÓ DES DELS DRETS DE LA INFÀNCIA

Direcció

Nacho Guadix

Edició

Oscar Belmonte

Amaya López de Turiso

Andrés Muñoz Rico

Equip investigador

Universitat de Lleida

M. Àngels Balsells

Jordi Coiduras

Carles Alsinet

Aida Urrea

Fotografies

©UNICEF Espanya/2012/Ajay Hirani

Disseny gràfic

Rex Media SL

Traducció

Mar Català Sancho

Aquesta publicació ha estat realitzada amb el suport econòmic de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID). El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva d'UNICEF Comitè Espanyol, i no reflecteix necessàriament l'opinió de l'AECID.

Introducció

Als nostres centres educatius, els drets dels nens i nenes es coneixen o es viuen? Té sentit que siguin quelcom més que un contingut curricular? Aquestes són qüestions recurrents en les converses mantingudes amb un gran nombre de docents amoïnats pel tema. És cert que per viure'ls cal conèixer-los, apreciar-ne el valor com a element vehicular i desenvolupar-los en els components organitzatius del centre, per tal de fer coherents aquestes dues dimensions. Aquesta fita hauria d'implicar tota la comunitat educativa, un col·lectiu dinàmic, heterogeni i amb motivacions diverses.

La Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides (CDI), de 1989, és el tractat de drets humans més àmpliament ratificat de la història i és el que afecta, en primer lloc, els nostres estudiants fins que arriben als divuit anys i del qual poden sentir-se més protagonistes. La perspectiva de dret i de responsabilitat, juntament amb la de ciutadania global, ens suposa un potent instrument, capaç de contribuir a una transformació de l'educació a l'altura dels compromisos que ens hem marcat com a societat.

Després d'un temps d'escolta activa, d'investigació i de reflexió, us presentem aquesta guia, amb la qual volem ajudar els centres educatius que vulguin recórrer aquest camí, que vulguin fer de la ciutadania responsable un tret d'identitat i incorporar la CDI en tots els àmbits escolars, amb la implicació de la comunitat educativa en el seu conjunt. Us convidem que realitzeu una autoavaluació i una diagnosi inicial per poder evolucionar des d'un model en què els drets de la infància són objecte d'activitats d'ensenyament-aprenentatge cap a un model més holístic, en què esdevinguin el motor de vida del centre educatiu. Així doncs, al vostre centre, els drets dels nens i nenes es coneixen o es viuen?

■ Projecte d'investigació

El 2010 UNICEF Comitè Espanyol va posar en funcionament un projecte d'investigació, conjuntament amb el Departament de Pedagogia i Psicologia de la Universitat de Lleida, per tal d'impulsar la incorporació de la Convenció dels Drets de l'Infant (CDI) en l'organització escolar dels centres d'educació infantil, primària i secundària.

Amb aquesta investigació s'ha volgut, en primer lloc, diagnosticar les possibilitats i les barreres de l'organització escolar per tal de: (a) fomentar la participació dels alumnes en els centres educatius; (b) generar un clima escolar que afavoreixi els valors reconeguts en la CDI; (c) donar a conèixer a tots els col·lectius representats en els consells escolars la CDI, i (d) incorporar la CDI en el projecte educatiu de centre. En segon lloc, s'ha pretès identificar les necessitats formatives de cada un dels col·lectius representats en els consells escolars, relacionades amb la CDI. I, per acabar, s'ha volgut captar idees emergents i en valor, que serveixin per a la introducció de la CDI en l'organització dels centres educatius. Per tot això, es van organitzar tretze grups de discussió, amb una mostra de 124 persones, entre docents, pares, mares i alumnat. A més, 2.300 nens, nenes i adolescents van respondre a un qüestionari per tal de poder conèixer-ne la percepció sobre els drets de la infància.

Per què cal comprometre's

Per què cal comprometre's amb els drets de la infància en el projecte educatiu?

Quan la pràctica docent integra els drets de la infància com a principis ètics i normes universals de conducta, transforma definitivament la realitat del centre educatiu:

- >> Millorant l'autoestima de l'alumnat.
- >> Predisposant positivament cap a la diversitat i reduint els prejudicis.
- >> Millorant les conductes i relacions entre l'alumnat.
- >> Proporcionant satisfacció al desenvolupament del professorat.
- >> Consolidant la integració i el reconeixement entre els components de la comunitat educativa.
- >> Traslladant aquesta implicació de l'alumnat a altres àmbits educatius, per tal de millorar-ne els resultats acadèmics.

Avantatges per als docents. Integrant les demandes educatives

El mateix exercici de docència i la creixent autonomia dels centres educatius ens confronten amb el repte de respondre satisfactòriament a nombroses demandes socials sobre la formació del nostre alumnat. Aquestes demandes es caracteritzen per ser molt diverses i, en conjunt, es mostren de manera inconnexa i sovint contradictòriament. L'enfocament de drets de la infància constitueix un valuós eix vertebrador perquè:

- >> Es basa en un consens universal al voltant dels drets de la infància, la qual cosa afavoreix la superació de les discrepàncies ideològiques excloents.
- >> Agrupa i estructura les nombroses demandes formatives, i les dota de consistència axiològica.
- >> Ofereix un marc de treball flexible i profund, des del qual ens podem aproximar a la resolució de conflictes específics.

Beneficis per a les famílies. La importància d'una educació integral

Un requisit essencial de l'educació que desitgem per als nostres fills i filles és que sigui integral, que abraci totes les dimensions i manifestacions de la seva personalitat. L'educació ha de dotar els nens, nenes i adolescents dels coneixements i les habilitats necessaris per desenvolupar-se plenament. L'enfocament de drets de la infància es constitueix en un valuós eix de l'ensenyament perquè:

- >> Ajuda els nens a ser conscients tant dels seus drets com de les seves responsabilitats.
- >> Agrupa i estructura les nombroses demandes formatives al voltant de valors educatius fonamentals.
- >> En fomenta la implicació activa en la societat i desenvolupa hàbits de participació democràtica.
- >> Ofereix un marc de treball flexible i profund, des del qual ens podem aproximar a la resolució de conflictes específics.

■ Drets en acció

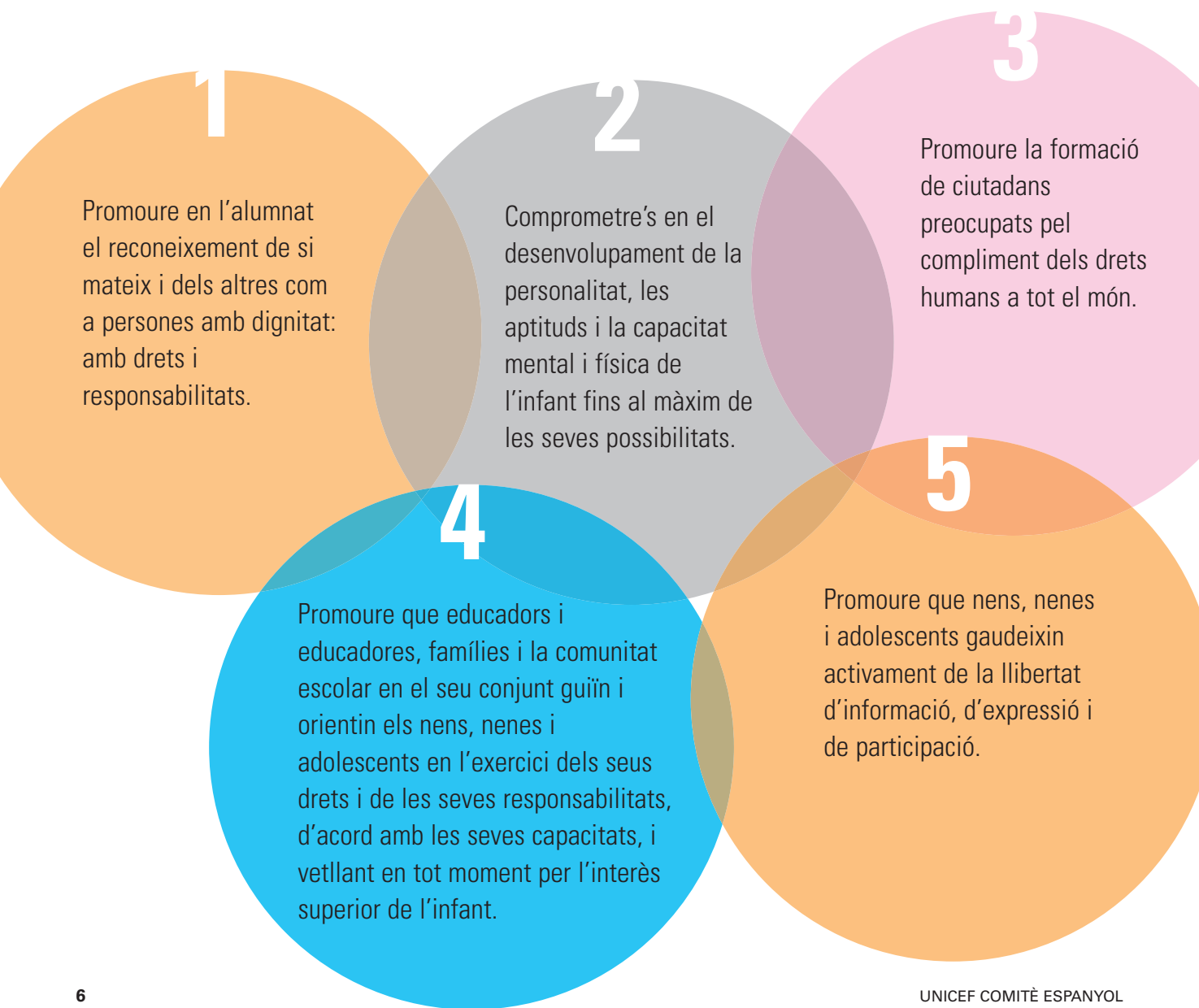
Que a la nostra escola s'adopti un enfocament de drets de la infància no significa que hàgim de tenir una nova assignatura per aprendre'ls de memòria. El que és important dels drets no és saber-los al peu de la lletra, sinó entendre que complir-los afecta el dia a dia del nostre aprenentatge, de les nostres estones de descans i de les relacions que mantenim amb d'altres que formen la comunitat escolar. Encara que no ens n'adonem, l'escola no és només el lloc on aprenem història o matemàtiques. També hi aprenem a aprendre, hi millorem les nostres habilitats de convivència i ens hi preparem per ser ciutadans del món. Els drets per la infància ens ajuden a ser autònoms, responsables i respectuosos amb nosaltres mateixos, amb els altres i amb el nostre entorn.

Per què cal comprometre's

El nostre compromís

L'educació basada en els drets de la infància promou el compliment dels drets de tots els nens, nenes i adolescents, com estableix la Convenció sobre els Drets de l'Infant, i desenvolupa la capacitat dels titulars de drets per complir amb les seves obligacions de respectar-los, protegir-los i complir-los. Comprometre's amb els drets de la infància en l'àmbit educatiu implica:

6

Respectar la llibertat de l'infant de tenir o adoptar la religió o creença que elegeixi i de manifestar-les, tant en públic com en privat.

7

Promoure un entorn de relació interpersonal que fomenti la igualtat, el respecte per la dignitat de les persones, la salut i la convivència pacífica.

8

Adoptar mesures normatives, organitzatives i educatives necessàries per tal de garantir la protecció davant del maltractament, les humiliacions i els abusos sexuals, i per prevenir els riscos de perjudici físic o mental de qualsevol tipus. Així mateix, promoure el coneixement per part de la infància dels riscos presents en el seu entorn i fomentar el desenvolupament de mesures d'autoprotecció.

9

Garantir la protecció davant de qualsevol forma de discriminació per raó de cultura, religió, origen, idioma, gènere o de qualsevol altre tipus.

10

Promoure el dret de la infància a gaudir del joc i de les activitats recreatives pròpies de la seva edat, així com a participar en la vida cultural, les arts i el medi ambient.

Què podeu fer?

En aquesta guia us proposem que inicieu un procés d'autoavaluació i de diagnosi inicial en grup, al voltant d'un compromís amb els drets de la infància al centre educatiu. Amb això us plantejem que feu un exercici de reflexió sobre les polítiques i pràctiques que es porten a terme a l'escola o a l'institut.

Però aquest es només un punt de partida d'un procés de transformació i millora, que podeu implementar d'una forma autònoma o amb la ajuda d'UNICEF.

MAPA DEL PROCÉS D'AUTOAVALU

1. AUTOAVALUACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

Organització:

- 5 grups de treball.
- 1 reunió de cada grup

Tasques:

- Emplenar els qüestionaris.
- Consensuar propostes de millora.
- Nomenar una persona portaveu del grup per a la reunió d'autodiagnosi.

Eines:

- Qüestionaris

ACIÓ I DE DIAGNOSI INICIAL

opcional

2. AUTODIAGNOSI I PRESA DE DECISIONS

Organització:

- 1 grup coordinador
- 1 reunió

Tasques:

- Avaluar els resultats dels qüestionaris.
- Consensuar en quins àmbits cal treballar (segons les decisions dels grups de treball).

Eines:

- Termòmetre de diagnosi
- Qüestionaris

CONTACTE AMB UNICEF

- L'equip directiu contacta amb UNICEF.
- UNICEF assessora sobre com cal desenvolupar el projecte.
- El centre educatiu es compromet a posar en pràctica les millores proposades.

Avalueu el vostre centre educatiu

Com cal dur a terme el procés d'autoavaluació i de diagnosi inicial?

L'equip directiu ha d'estudiar la proposta que UNICEF ofereix, mitjançant l'examen d'aquesta guia i l'anàlisi de les implicacions que suposa amb relació a la dedicació de temps i esforços. Us suggerim que siguin els membres d'aquest equip els qui liderin aquesta fase inicial, mitjançant la difusió dels materials i de la informació a tota la comunitat educativa.

Un cop el professorat, l'alumnat, les famílies i la resta de membres del centre estiguin interessats a realitzar l'autoavaluació i la diagnosi inicial, us recomanem que establiu els següents grups de treball:

- **Grup 1:** constituït per l'equip directiu, els coordinadors i coordinadores de cicle i etapa, els directors i directores de departament i els membres dels equips d'orientació.
- **Grup 2:** format per tutors i tutores.
- **Grup 3:** compost per les famílies que hi vulguin participar.
- **Grup 4:** integrat per l'alumnat que hi estigui interessat.
- **Grup 5:** altre personal del centre a qui pugui correspondre, com el personal d'administració i serveis (PAS), el responsable municipal, tècnics i tècniques de menjador i d'activitats extraescolars, etc.

Cada un d'aquests grups ha de realitzar l'autoavaluació i la diagnosi inicial de manera autònoma, en una reunió de treball en la qual hauran de respondre a les preguntes del seu respectiu qüestionari en línia i fer propostes de millora en els àmbits que considerin més importants.

Per a cada un dels grups s'ha d'elegir una persona representant perquè assisteixi a una segona reunió, en la qual es posaran en comú els resultats de la diagnosi elaborada pels grups, i en què es confeccionarà una proposta conjunta de millora, segons les decisions dels diferents grups de treball.

Quines recomanacions us fem?

Amb aquesta guia us convidem a que inicieu un procés de reflexió sobre les polítiques i pràctiques educatives que porteu a terme al vostre centre escolar. No té la funció d'examen, sinó que és una proposta cap a la millora, en benefici dels drets de la infància. En cap cas els resultats d'aquesta avaluació no suposen una certificació per part d'UNICEF sobre el que el centre escolar realitza.

Per tal que pugueu treure'n el màxim partit, d'aquesta activitat, us recomanem que:

- Doneu la suficient importància a la participació. Intenteu que s'hi involucri el major nombre possible de persones. Feu un esforç de difusió i de dinamització entre tota la comunitat escolar. Seria recomanable que l'autoavaluació i la diagnosi les realitzin els cinc grups de treball, però pot dur-se a terme sense algun d'ells.
- Sigueu respectuosos amb el treball realitzat per cada grup i intenteu consensuar les propostes de millora, per tal que siguin representatives de les decisions adoptades per la comunitat escolar.
- Sigueu realistes amb les propostes de millora i doneu prioritat a aquelles que considereu més urgents. Us recomanem que elaboreu un itinerari de millora, amb les propostes per ordre d'importància i organitzades temporalment.

Avalueu el vostre centre educatiu

Què us facilita UNICEF?

Us proporcionem diferents eines perquè pugueu dur a terme aquest treball d'autoavaluació, de diagnòstic inicial i d'elaboració de propostes de millora:

- **Qüestionari:** una versió per a cada grup de treball. El trobareu en línia i cal que l'empleneu per a cada un dels col·lectius en la primera reunió.
- **Propostes de millora:** cada grup haurà d'elegir quins canvis cal fer al seu centre educatiu.
- **Termòmetre de diagnòstic:** amb els resultats dels qüestionaris podreu observar què opina cada un dels grups sobre els diferents àmbits de la vida escolar. Està disponible en línia. .
- **Document final de millora:** partint de les propostes de millora realitzades per cada grup, els representants de cada col·lectiu n'hauran de consensuar una proposta unificada. Està disponible en línia.
- **Conèixer per transformar:** informació per enriquir el debat dels grups de treball sobre la perspectiva educativa d'UNICEF, inclosa en la guia.

Podeu accedir a aquest material a través de l'adreça: www.enredate.org/educacionenderechos

Com cal organitzar el treball en grups?

Facilitant la participació activa de les persones interessades, mitjançant la confecció de grups de treball, en els quals s'aportin opinions en igualtat de condicions. Aquests grups han d'estar formats per una persona que exerceixi de moderador i pels participants.

La persona que actuï com a moderador és qui coordina el desenvolupament de les sessions de treball i qui supervisa el control dels temps. Ha de motivar els integrants del grup perquè hi participin activament i no ha d'aportar-hi opinions ni continguts. Es recomana que, qui exerceixi de moderador, sigui elegit pels components de cada grup.

Els participants són el conjunt de persones que han manifestat el seu interès a incorporar-se en el procés, els quals ho fan de manera individual i segons la seva pertinença als col·lectius corresponents a cada un dels cinc grups.

El grup de treball ha de ser d'una dimensió que permeti a tots els assistents parlar i poder escoltar els altres, i que faciliti un possible debat i intercanvi d'opinions. La ràtio idònia és d'entre deu i quinze persones. En el cas que hi hagués moltes persones interessades a participar-hi, per exemple per part de l'alumnat o de les famílies, us suggerim que realitzeu diferents grups de treball per a cada col·lectiu.

■ GRUP D'ALUMNAT

Els docents que liderin aquest procés d'autoavaluació i de diagnòstic inicial han de valorar si és necessària la seva presència en les reunions del grup d'alumnat. Aconsellem que aquesta presència sigui permanent en els grups d'estudiants d'educació primària. En els grups de l'ESO i d'estudis superiors, la presència del professor, en el cas que hi fos, caldria limitar-la a l'inici i al final de la sessió.

En els grups d'alumnat es recomana que, a més d'un moderador, hi hagi un comoderador. Els estudiants que realitzin aquestes funcions preferentment hauran de conèixer el centre escolar. Per tant, seria interessant que fossin membres d'alguna de les comissions del centre, com per exemple del consell escolar, de la comissió de delegats del centre, etc.

Avalueu el vostre centre educatiu

Com es desenvolupen les reunions dels grups de treball?

Cada un dels cinc grups de treball haurà de realitzar una reunió, en la qual es recomana que:

- Qui exerceixi de moderador rebí i saludí tots els assistents a la sessió de treball.
- Els participants s'asseguin en cercle i, quan tothom sigui al seu lloc, s'iniciï la sessió grupal.
- Es presentin tots els assistents del grup.
- El moderador expliqui els objectius de la sessió i en recordi les normes:
 - a. La durada de la sessió.
 - b. Que es fomenti un clima de participació lliure i en igualtat de condicions.
 - c. Que es respectin les opinions de tots els participants.
- El moderador sigui qui condueixi la sessió, faci respectar els torns de paraula i dugui el control dels temps.

Per a aquesta reunió us proposem la següent seqüència:

Reunió 1: Autoavaluació i propostes de millora

1. Presentació dels participants del grup de treball.
2. Realització de la sessió seguint els objectius:
 - Caldrà emplenar el respectiu qüestionari en línia.
 - Caldrà realitzar una proposta consensuada de millora (segons el model).
 - Caldrà seleccionar una persona que representi el grup en la següent reunió.
3. Agraïment per la participació.
4. Tancament i comiat.

DURACIÓ: 2 HORES

RECURSOS:

- Qüestionari en línia
- Propostes de millora

Un cop realitzada la reunió dels grups, ha de tenir lloc una segona reunió amb els representants de cada un dels grups de treball, amb la següent seqüència:

Reunió 2: Autodiagnosi i presa de decisions

1. Presentació dels participants del grup.
2. Realització de la sessió seguint els objectius:
 - Cada representant haurà d'exposar les conclusions del grup sobre la diagnosi.
 - Cada representant haurà d'exposar la proposta de millora del grup.
 - Caldrà realitzar una proposta conjunta de millora (segons el model).
3. Agraïment per la participació.
4. Tancament i comiat.

DURACIÓ: 2 HORES

RECURSOS:

- Termòmetre de diagnosi
- Document de millora

Una vegada ho tenim tot, què cal fer?

Ja n'heu fet la part més difícil. Ara només cal que ho poseu en funcionament. La proposta que us ofereix UNICEF està plantejada perquè pugui dur-la a terme el centre educatiu de manera autònoma. Però en el cas que vulgueu rebre assessorament sobre com cal implementar les propostes de millora, amb un enfocament de drets de la infància, podeu posar-vos en contacte amb nosaltres a través del web www.enredate.org/educacionenderechos.

Conèixer per transformar

En aquest apartat us facilitem informació sobre l'enfocament educatiu d'UNICEF, per tal d'enriquir el debat dels grups de discussió.

Què és la Convenció sobre els Drets de l'Infant?

La Convenció sobre els Drets de l'Infant ha posat de manifest un procés de canvi social, una revolució silenciosa que atén desenes de milers d'iniciatives a tot el món, i que està donant peu a profunds canvis per a generacions futures.

La comunitat internacional, a través de l'Assemblea General de les Nacions Unides, va aprovar el 1989 el tractat de drets humans més àmpliament ratificat de la història: la Convenció sobre els Drets de l'Infant. Els estats que formen part d'aquest tractat estan obligats a adaptar les seves lleis nacionals a la Convenció.

Algunes de les principals aportacions són:

- >> Els nens i nenes es consideren subjectes de drets.
- >> L'establiment del concepte "nen" des dels zero fins als divuit anys.
- >> Sempre ha de prevaler l'interès superior del nen en qualsevol decisió que prenguin els adults sobre el seu futur.
- >> No existeix un dret més important que un altre i és necessari el compliment de tots els drets a tot el món.
- >> Els estats són responsables del compliment dels drets de la infància tant al seu territori com fora (a través de la cooperació internacional).
- >> Inclou tots els drets relatius a la supervivència infantil, a la no-discriminació, al ple desenvolupament físic, mental i social i la participació infantil.
- >> Els estats són avaluats periòdicament pel Comitè dels Drets de l'Infant per tal de mesurar-ne els avenços.

Més enllà dels aspectes legals, la Convenció ens ofereix un horitzó en el qual els drets de la infància es converteixen en principis ètics perdurables i normes internacionals de conducta cap als nens i nenes com a col·lectiu més vulnerable, fet que suposa un gran progrés per a aquelles societats que n'assoleixen el ple compliment.

■ Per què una convenció exclusiva per als drets de la infància?

Totes les persones inicien la seva vida com a éssers totalment dependents. Els nens, nenes i adolescents necessiten les atencions i l'orientació dels adults per evolucionar fins a la independència: tenen dret a una protecció especial.

Els nens i nenes són individus: no són propietat dels pares o de l'Estat. Tampoc no són merament "persones en desenvolupament". Rarament se n'escolten i se'n sospesen les seves opinions en els processos polítics. Els infants generalment no voten ni participen de cap altra manera en les decisions.

Les mesures, o omissions, dels governs poden repercutir amb més contundència en la infància que en qualsevol altre grup social.

Molts canvis de la societat actual repercuteixen desmesuradament, i de vegades negativament, en la infància. Factors com la transformació de l'estructura familiar, la globalització, els canvis en els patrons ocupacionals o les crisis tenen fortes repercussions en la infància.

El desenvolupament saludable dels infants és crucial per al benestar futur de la societat. Els costos de desatendre la infància són enormes per a la societat.

■ La competència social i ciutadana

Aquesta competència bàsica capacita per comprendre la realitat social en la qual vivim; anima a cooperar, a conviure i a exercir la ciutadania democràtica en una societat plural, i ajuda alhora a comprometre's en la seva millora. S'hi integren coneixements i habilitats complexos, que van des de la participació, la presa de decisions i l'adaptació a diferents tipus de comportament, fins la responsabilitat que comporten aquestes decisions.

La Convenció sobre els Drets de l'Infant reconeix nens, nenes i adolescents com a ciutadans de ple dret, no només com a futurs ciutadans. L'educació basada en els drets de la infància assegura el desenvolupament de la competència social i ciutadana de l'alumnat, des del reconeixement de la infància com a part activa de la societat.

La participació infantil

La participació és un procés educatiu; així doncs, s'aprèn a través de la formació i l'experiència. És freqüent emprar una imatge d'una escala, com va fer Roger Hart (1992), per tal d'explicar el grau de participació que els nens, nenes i adolescents poden tenir en una iniciativa. En una escala de vuit esglaons, els tres inferiors corresponen a projectes en què realment no existeix una participació activa de la infància. Els cinc esglaons superiors de l'escala representen nivells creixents de participació real. D'aquests darrers esglaons, cada un pot ser emprat en un moment diferent, en funció de l'edat, del desenvolupament de l'autonomia moral i dels hàbits de participació.

L'ESCALA DE LA PARTICIPACIÓ

Decisió inicial dels nens, nenes i adolescents compartida amb els adults. Aquest darrer nivell de participació s'estableix quan la infància i els adolescents incorporen els adults en els projectes que ells mateixos han dissenyat i dirigit.

Iniciats i dirigits pels nens, nenes i adolescents. En aquest esglaó s'hi inclouen les activitats en les quals la infància està preparada per crear i desenvolupar per ella mateixa. Aquestes activitats neixen, en ocasions de manera esporàdica, i progressivament es van valorant com a jocs cooperatius capaços de desenvolupar-se al marge de la direcció dels adults, que en ocasions no saben respondre de manera adequada a les iniciatives que sorgeixen dels mateixos nens i nenes i adolescents.

Iniciats per adults que comparteixen decisions amb la infància. Aquest nivell es pot considerar com l'inici del grau de participació, perquè tot i que els projectes estan iniciats pels adults, els nens i nenes i els adolescents comparteixen amb ells la presa de decisions. Aquest procés s'inicia quan el projecte permet a la comunitat un alt índex de participació que facilita el desenvolupament, la implementació i l'avaluació del projecte.

Consultats i informats. El projecte està dissenyat i desenvolupat per adults, però l'opinió infantil es té en consideració durant tot el procés de decisió. En aquest esglaó els nens i nenes són coneixedors dels objectius del projecte en general i de la seva intervenció en particular.

Orientats però informats. Aquest nivell ha de permetre que els nens i nenes prenguin part en les activitats que es realitzen en un programa concret, encara que no participin de manera directa i activa en la planificació, sempre que siguin coneixedors dels objectius del projecte i de la seva intervenció en particular.

Simbolisme. Situacions en les quals es dona veu als nens i nenes i se'n demana l'opinió, sense manifestar cap concepte significatiu sobre el tema, sense que puguin expressar la seva posició o consultar-ho amb el grup d'iguals, als quals suposadament representen. En aquest nivell, i sota el signe de la participació, la infància s'utilitza com a objectiu i les seves intervencions estan mediatitzades pels adults, que estan més preocupats per la repercussió de l'activitat que pel seu contingut.

Decoració. Es planteja la presència dels nens i nenes simplement per "decorar" o "animar" una determinada activitat. S'entén el concepte de la infància com a anunci. En aquest nivell s'utilitzen els nens i nenes per enfortir l'acció de manera indirecta.

Manipulació. Quan els nens i nenes no coneixen ni entenen els temes en els quals s'actua. Els adults utilitzen els nens per promoure causes que els afecten directament, però sense acompanyar-los en la comprensió d'aquestes causes.

Beneficis de la participació

Actualment existeix un important consens a l'hora de valorar la participació social com una eina important que facilita el desenvolupament de les persones i de les comunitats. La participació genera processos de cohesió social i millora el benestar de les persones i del seu entorn social. Els nens i nenes que participen, de manera activa, en una iniciativa social, amplien la seva visió sobre els drets, les responsabilitats i les obligacions en la seva comunitat. La participació és una oportunitat que es pot i cal aprendre. Els principals beneficis són:

En els nens i nenes, millora les seves capacitats i potencialitats personals. Fomenta l'autonomia, la creativitat i l'esperit crític.

A l'aula, es desenvolupen processos proactius en la presa de decisions. Els aprenentatges són més sòlids, i milloren les capacitats de reflexió i d'elecció.

Al centre educatiu, es faciliten els processos de cohesió social i de mediació en la resolució de conflictes. Es millora el clima del centre educatiu, i es promou un espai d'escolta activa i de diàleg entre tots els membres de la comunitat educativa.

En l'entorn, s'entenen els nens, nenes i adolescents com a ciutadans, com a membres actius de la comunitat, on exposen els seus projectes, les seves opinions, i on compleixen amb les seves obligacions i les seves responsabilitats.

Algunes estratègies participatives

A continuació presentarem algunes iniciatives per afavorir i millorar els processos de participació als centres educatius:

- **Assemblees de classe**, que permeten crear un entorn a l'aula per tal de poder reflexionar sobre les situacions favorables i les desfavorables. Els nens i nenes tenen l'oportunitat de prendre decisions amb relació als seus aprenentatges i al seu currículum.
- **Assembles de delegats**, que afavoreixen la transmissió de la informació i les propostes entre els diferents delegats de tots els nivells educatius.
- **Involucrats en la vida del centre**. L'alumnat té responsabilitat sobre diferents aspectes de l'organització i el funcionament de l'aula i el centre. Participa en la presa de decisions, que després reconeix com a seves a l'hora d'aplicar-les. És important que la seva implicació en els acords sigui reconeixible, que es visualitzi a l'aula i al centre.
- **Aprenentatge grupal**, experiències d'aprenentatge significatiu a través de dinàmiques de grup. Els participants del grup són subjectes actius d'ensenyament-aprenentatges i no només objectes d'aprenentatge. Preveu una participació activa de tot l'alumnat.
- **Taules i consells de participació social de la infància**, Són espais de treball i de presa de decisions entre nens, nenes i adolescents amb relació a aspectes relacionats amb la seva comunitat.

El clima escolar

Un ambient de benestar psicològic i ètic facilita l'aprenentatge a l'escola. Un bon clima escolar es caracteritza per relacions interpersonals positives, per sentiments d'acceptació i de seguretat emocional. La promoció de valors de respecte afavoreix els vincles en la comunitat i l'activitat escolar. Una atmosfera positiva estimula el sentit de pertinença i d'identificació amb el grup i l'escola i el compromís amb els altres.

Com pot la CDI ajudar a assolir tot això?

La Convenció sobre els Drets de l'Infant, per la seva potencialitat educativa, pot entendre's com un referent per a la lectura i la comprensió de la realitat educativa. Com a codi compartit, permet interpretar l'adequació de les relacions i les experiències comunes des d'una perspectiva de drets en la qual el nen assumeix responsabilitats amb el grup i la comunitat.

Així mateix, el text de la Convenció és una eina per afavorir el bon clima escolar en quatre nivells diferents:

1. El benestar dels nens i nenes.
2. L'aula, com a espai comú de convivència on es comparteix la major part del temps amb el grup i s'estableixen els vincles entre iguals.
3. El centre escolar, com a representació social i comunitària.
4. L'entorn, en el qual es creen espais de pertinença i participació.

L'exercici de la ciutadania global

UNICEF fomenta el desenvolupament, en nens, nenes i adolescents, d'actituds i valors com la solidaritat a tot el món, la pau, la tolerància, la justícia social i la presa de consciència respecte a qüestions ambientals, i dota aquests grups dels coneixements i de les aptituds que els han de permetre promoure aquests valors i generar canvis en les seves vides i en les de la seva comunitat, tant en l'àmbit local com global.

La finalitat és assolir promoure la ciutadania global. Una perspectiva global en l'educació ajuda els nens, nenes i joves a adonar-se de les interrelacions que hi ha entre les diferents parts del món, la manera com els esdeveniments passats i els presents configuren el futur, i les connexions entre els assumptes socials, econòmics, polítics i mitjans ambientals. Se'ls anima a ser conscients tant dels seus drets com de les seves responsabilitats, en fomenta la seva implicació activa en el procés de canvi i desenvolupa hàbits de participació democràtica.

Aprendre sobre els seus drets de manera participativa suposa que l'alumnat s'hi senti inclòs, atès que són els drets que els protegeixen directament. Això comporta el desenvolupament de la seva autoestima, orientat a la millora del coneixement dels altres i, alhora, dels seus drets, i vinculat a l'aprenentatge d'habilitats de negociació i de resolució pacífica de conflictes. A més, es provoquen situacions que afavoreixen la col·laboració del professorat i de les famílies. Tot això impulsa la cohesió de la comunitat escolar al voltant d'uns valors compartits i universals, en què cada agent identifica el seu rol i sent les seves necessitats cobertes.

Entenem la cooperació com una actitud desitjable en l'alumnat, i com un sistema internacional d'ajuda entre els països desenvolupats i els països en vies de desenvolupament. Un treball cooperatiu és aquell que busca l'acumulació d'esforços aprofitant les virtuts i les capacitats de les persones o dels agents implicats per provocar sinergies i assolir més fàcilment els objectius desitjats. Per tant, la cooperació és també una destresa, una actitud personal i un valor, no només el resultat d'una acció. Esforçar-se aquí com a gest solidari amb un altre lloc del planeta és un bon exemple de cooperació. La participació infantil és un dret reconegut en la Convenció sobre els Drets de l'Infant. Arribar a una participació informada, voluntària i compromesa que els permeti, en la mesura del que sigui possible, prendre les seves pròpies decisions i iniciatives serà una gran fita educativa. És un esforç que, especialment en el treball entre iguals, influeix positivament en els resultats acadèmics i en la convivència.

El procés d'aprenentatge

CONÈIXER

A través de l'exploració individual o grupal, els nens, nenes i joves poden accedir a una informació significativa. És necessària una valoració crítica d'aquesta informació, amb una cerca de situacions problemàtiques que en despertin l'interès i n'orientin les etapes posteriors.

idea

Promovem el coneixement de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

Explorem la relació entre els drets de la infància i les necessitats individuals de cada alumne o alumna.

acció

Desenvolupem les activitats educatives i aprofundim en el coneixement i la interiorització dels drets de la infància i les responsabilitats que se'n deriven.

RESPONDRE

Es tracta de provocar un posicionament personal davant d'una situació. La creació d'aquestes situacions-problema desestabilitza l'experiència personal i crea un conflicte axiològic. La resposta és la presa de consciència que comporta l'admissió d'un determinat valor com a solució al conflicte. Aquest valor passa a l'escala personal preexistent i queda arrelat com un nou aprenentatge significatiu.

idea

Ens solidaritzem amb els que no veuen aplegats tots els seus drets.

Proposem les nostres solucions i n'informem els altres.

acció

Celebrar amb tota la comunitat educativa, cada 20 de novembre, l'aniversari de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant (Dia Universal de la Infància).

COMPROMETRE'S

Consisteix a prendre partit i realitzar una acció transformadora, adoptar decisions sobre la projecció d'aquests valors en conductes pràctiques i realistes en relació amb el tema. El nivell de compromís i la voluntat del seu manteniment es basen en la consolidació definitiva del valor après.

idea

Mobilitzem la comunitat escolar sobre els drets de la infància al món.

Hi involucrem el nostre entorn proper i treballem junts per als drets de la infància.

acció

Participar en la campanya escolar d'UNICEF Espanya.

Fomentar en el consell escolar la inclusió en el projecte educatiu de l'enfocament de drets de la infància i responsabilitats.

Formularis dels grups de discussió

A tall informatiu us facilitem les fitxes d'autoavaluació dels cinc grups de treball. Per tal d'emplenar-les us recomanem que utilitzeu les fitxes que us incloem juntament amb la guia i les que teniu en versió electrònica a la pàgina web: www.enredate.org/educacionenderechos.

GRUP DE TREBALL 1

Equip directiu, coordinadors i coordinadores de cicle i etapa, directors i directores de departament i membres dels equips d'orientació.

Opcions de resposta:

- Totalment en desacord
- En desacord
- D'acord
- Totalment d'acord

Educació en drets de la infància

La educación basada en los derechos de la infancia promueve el cumplimiento de los derechos de todos los niños, niñas y adolescentes, como establece la Convención sobre los Derechos del Niño, desarrollando la capacidad de los titulares de deberes para cumplir con sus obligaciones de respetar, proteger y cumplir dichos derechos.

Preguntes:

1. Els documents del centre (PEC, PGA, etc.) preveuen explícitament els drets de la infància.
2. La Programació General Anual estableix accions i recursos per conèixer i viure els drets de la infància al centre.
3. Existeix temps suficient en l'horari escolar que permeti donar una atenció personalitzada a l'alumnat.
4. Al centre es transmeten altes expectatives cap a tot l'alumnat.
5. L'equip directiu, el claustre i els equips tècnics de coordinació pedagògica es posen d'acord perquè en totes les matèries es faci explícit l'enfocament de drets de la infància.

En resum, integrem els drets de la infància en els documents oficials del nostre centre i els incloem en la programació curricular de les assignatures. També oferim una atenció personalitzada a l'alumnat dintre de l'horari escolar.

Participació infantil i altres drets

La participació facilita els processos de cohesió social i millora el benestar de les persones i del seu entorn social. Els nens i nenes que participen, de manera activa, en una iniciativa social, amplien la seva visió sobre els drets, les responsabilitats i les obligacions en la seva comunitat.

Preguntes:

6. L'alumnat disposa d'espais, mitjans i temps per fer propostes i expressar lliurement la seva opinió.
7. El centre promou la implementació a l'aula de metodologies participatives–col·laboratives.
8. L'alumnat pot realitzar manifestacions d'espiritualitat o creences sense por de ser ridiculitzat o amenaçat.
9. L'alumnat i les famílies participen activament en l'elaboració, la gestió i la realització de les activitats extraescolars.
10. Tot l'alumnat disposa de suficients jocs i material lúdic per poder fer-ne ús al centre i a casa.

En resum, el centre educatiu ofereix els mitjans necessaris perquè l'alumnat pugui fer propostes sobre la vida escolar, o realitzar manifestacions d'espiritualitat o creença sense por de ser ridiculitzat o amenaçat. A més, participa amb la seva família en l'elaboració, la gestió i la realització de les activitats extraescolars.

Protecció de la infància

Un entorn de protecció significa que els nens i nenes estiguin al centre educatiu d'una manera segura i que la comunitat escolar estigui informada dels riscos i tingui capacitat de resposta. Si manca qualsevol d'aquestes dues capes protectores, augmenta la vulnerabilitat dels nens i nenes a l'explotació, el maltractament i la violència.

Preguntes:

11. Al centre hi ha mesures d'atenció per a l'alumnat que presenta carències en l'alimentació, la vestimenta, la higiene, l'atenció sanitària o l'habitatge adequat.
12. Al centre és freqüent que es produeixin amenaces, humiliacions, insults, agressions físiques o ciberassetjament cap a l'alumnat.
13. El professorat està capacitat per a la detecció del maltractament físic cap a l'alumnat.
14. L'alumnat rep educació sobre prevenció de l'abús i l'agressió sexual.

15. L'alumnat rep educació sobre:

- Prevenció del tabaquisme, del consum d'alcohol i de drogodependències.
- Hàbits d'alimentació saludable i prevenció de la bulímia, l'anorèxia i altres trastorns alimentaris.
- Educació afectivosexual i educació per a la prevenció d'embarassos precoços.
- Educació vial.
- Continguts il·lícits i nocius a Internet i l'ús adequat de les TIC.

16. El centre fomenta l'assertivitat, les destreses comunicatives i les habilitats per a la resolució de conflictes entre l'alumnat.

17. El centre realitza accions de prevenció d'actes xenòfobs i racistes.

18. El centre realitza accions de prevenció d'actes sexistes i homòfobs.

19. El centre compensa la manca de recursos de les famílies perquè tot l'alumnat pugui accedir a les activitats i als serveis que s'ofereixen.

20. Les instal·lacions i els recursos del centre educatiu són segurs i adaptats a les necessitats de l'alumnat amb discapacitat física, intel·lectual i sensorial.

En resum, el centre educatiu efectua la protecció de l'alumnat davant de tot tipus de violència, abús i agressions sexuals, davant de les pràctiques perjudicials per a la salut i davant de qualsevol tipus de discriminació.

Clima escolar

Un bon clima escolar es caracteritza per relacions interpersonals positives, per sentiments d'acceptació i de seguretat emocional. La promoció de valors de respecte afavoreix els vincles en la comunitat i l'activitat escolar. Una atmosfera positiva estimula el sentit de pertinença i d'identificació amb el grup i l'escola i el compromís amb els altres.

Preguntes:

21. El centre estableix una relació estable i recíproca amb les famílies, amb les associacions, amb els col·lectius de l'entorn i amb els serveis socials de protecció existents al municipi.

22. Les famílies, les associacions i els col·lectius del barri participen activament en la planificació i el desenvolupament d'activitats al centre.

23. Existeix una visió compartida entre el centre educatiu i les famílies sobre la guia educativa, en benefici de l'interès superior de l'infant.

24. Les relacions personals estan caracteritzades per la igualtat, el respecte per la dignitat de les persones i la convivència pacífica, entre:

- L'alumnat entre si;
- El personal del centre i l'alumnat;
- El personal del centre i les famílies;
- El personal del centre entre si.

En resum, la freqüència, la intensitat i la qualitat de les relacions entre el centre i les famílies són molt bones i existeix una gran participació conjunta en la presa de decisions. A més, hi ha un compromís de tota la comunitat escolar amb una guia educativa en benefici de l'interès superior de l'infant.

Formularis dels grups de discussió

GRUP DE TREBALL 2

Tutors

Opcions de resposta:

- Totalment en desacord
- En desacord
- D'acord
- Totalment d'acord

Educació en drets de la infància

L'educació basada en els drets de la infància promou el compliment dels drets de tots els nens, nenes i adolescents, com estableix la Convenció sobre els Drets de l'Infant, i desenvolupa la capacitat dels titulars de deures per complir amb les seves obligacions de respectar aquests drets, protegir-los i complir-los.

Preguntes:

1. Els documents del centre (PEC, PGA, etc.) preveuen explícitament els drets de la infància.
2. Existeix temps suficient en l'horari escolar que permeti donar una atenció personalitzada a l'alumnat.
3. Les famílies dediquen temps suficient al reforç educatiu a casa.
4. Al centre es transmeten altes expectatives cap a tot l'alumnat.
5. Els docents incloem l'enfocament de drets de la infància a les classes i recorrem sovint al desenvolupament dels continguts de les seves matèries.

En resum, integrem els drets de la infància en els documents oficials del nostre centre i els incloem en la programació curricular de les assignatures. També oferim una atenció personalitzada a l'alumnat dintre de l'horari escolar.

Participació infantil i altres drets

La participació facilita els processos de cohesió social i millora el benestar de les persones i del seu entorn social. Els nens i nenes que participen, de manera activa, en una iniciativa social,

amplien la seva visió sobre els drets, les responsabilitats i les obligacions en la seva comunitat.

Preguntes:

6. L'alumnat disposa d'espais, mitjans i temps per fer propostes i expressar lliurement la seva opinió.
7. El centre promou la implementació a l'aula de metodologies participatives–col·laboratives.
8. L'alumnat pot realitzar manifestacions d'espiritualitat o creences sense por de ser ridiculitzat o amenaçat.
9. Tot l'alumnat disposa de suficients jocs i material lúdic per poder fer-ne ús al centre i a casa.

En resum, el centre educatiu ofereix els mitjans necessaris perquè l'alumnat pugui fer propostes sobre la vida escolar, o realitzar manifestacions d'espiritualitat o creença sense por de ser ridiculitzat o amenaçat. A més, participa amb la seva família en l'elaboració, la gestió i la realització de les activitats extraescolars.

Protecció de la infància

Un entorn de protecció significa que els nens i nenes estiguin al centre educatiu d'una manera segura i que la comunitat escolar estigui informada dels riscos i tingui capacitat de resposta. Si manca qualsevol d'aquestes dues capes protectores, augmenta la vulnerabilitat dels nens i nenes a l'explotació, el maltractament i la violència.

Preguntes:

10. Al centre hi ha mesures d'atenció per l'alumnat que presenta carències en l'alimentació, la vestimenta, la higiene, l'atenció sanitària o l'habitatge adequat.
11. Al centre és freqüent que es produeixin amenaces, humiliacions, insults, agressions físiques o ciberassetjament cap a l'alumnat.
12. Els docents estem capacitats per a la detecció del maltractament físic cap a l'alumnat.

13. L'alumnat rep educació sobre prevenció de l'abús i l'agressió sexual.

14. L'alumnat rep educació sobre:

- Prevenció del tabaquisme, del consum d'alcohol i de drogodependències.
- Hàbits d'alimentació saludable i prevenció de la bulímia, l'anorèxia i altres trastorns alimentaris.
- Educació afectivosexual i educació per a la prevenció d'embarassos precoços.
- Educació vial.
- Continguts il·lícits i nocius a Internet i l'ús adequat de les TIC.

15. El centre fomenta l'assertivitat, les destreses comunicatives i les habilitats per a la resolució de conflictes entre l'alumnat.

16. El centre realitza accions de prevenció d'actes xenòfobs i racistes.

17. El centre realitza accions de prevenció d'actes sexistes i homòfobs.

18. El centre compensa la manca de recursos de les famílies perquè tot l'alumnat pugui accedir a les activitats i als serveis que s'ofereixen.

19. Les instal·lacions i els recursos del centre educatiu són segurs i adaptats a les necessitats de l'alumnat amb discapacitat física, intel·lectual i sensorial.

En resum, el centre educatiu efectua la protecció de l'alumnat davant de tot tipus de violència, abús i agressions sexuals, davant de les pràctiques perjudicials per a la salut i davant de qualsevol tipus de discriminació.

Clima escolar

Un bon clima escolar es caracteritza per relacions interpersonals positives, per sentiments d'acceptació i de seguretat emocional. La promoció de valors de respecte afavoreix els vincles en la comunitat i l'activitat escolar. Una atmosfera positiva estimula el

sentit de pertinença i d'identificació amb el grup i l'escola i el compromís amb els altres.

Preguntes:

20. Les famílies, les associacions i els col·lectius del barri participen activament en la planificació i el desenvolupament d'activitats al centre.

21. Existeix una visió compartida entre el centre educatiu i les famílies sobre la guia educativa, en benefici del interès superior de l'infant.

22. Les relacions personals estan caracteritzades per la igualtat, el respecte per la dignitat de les persones i la convivència pacífica, entre:

- L'alumnat entre si;
- El personal del centre i l'alumnat;
- El personal del centre i les famílies;
- El personal del centre entre si.

En resum, la freqüència, la intensitat i la qualitat de les relacions entre el centre i les famílies són molt bones i existeix una gran participació conjunta en la presa de decisions. A més, hi ha un compromís de tota la comunitat escolar amb una guia educativa en benefici de l'interès superior del menor.

Formularis dels grups de discussió

GRUP DE TREBALL 3

Famílies

Opcions de resposta:

- Totalment en desacord
- En desacord
- D'acord
- Totalment d'acord

Educació en drets de la infància

L'educació basada en els drets de la infància promou el compliment dels drets de tots els nens, nenes i adolescents, com estableix la Convenció sobre els Drets de l'Infant, i desenvolupa la capacitat dels titulars de deures per complir amb les seves obligacions de respectar aquests drets, protegir-los i complir-los.

Preguntes:

1. Els documents del centre (PEC, PGA, etc.) preveuen explícitament els drets de la infància.
2. Les famílies dediquem temps suficient al reforç educatiu a casa.
3. Al centre es transmeten altes expectatives cap a tot l'alumnat.
4. Els docents inclouen l'enfocament de drets de la infància a les classes i recorren sovint al desenvolupament dels continguts de les seves matèries.

En resum, integrem els drets de la infància en els documents oficials del nostre centre i els incloem en la programació curricular de les assignatures. També oferim una atenció personalitzada a l'alumnat dintre de l'horari escolar.

Participació infantil i altres drets

La participació facilita els processos de cohesió social i millora el benestar de les persones i del seu entorn social. Els nens i nenes que participen, de manera activa, en una iniciativa social, amplien la seva visió sobre els drets, les responsabilitats i les obligacions en la seva comunitat.

Preguntes:

5. L'alumnat pot realitzar manifestacions d'espiritualitat o creences sense por de ser ridiculitzat o amenaçat.

6. L'alumnat i els famílies participem activament en l'elaboració, la gestió i la realització de les activitats extraescolars.
7. Tot l'alumnat disposa de suficients jocs i material lúdic per poder fer-ne ús al centre i a casa.

En resum, el centre educatiu ofereix els mitjans necessaris perquè l'alumnat pugui fer propostes sobre la vida escolar, o realitzar manifestacions d'espiritualitat o creença sense por de ser ridiculitzat o amenaçat. A més, participa amb la seva família en l'elaboració, la gestió i la realització de les activitats extraescolars.

Protecció de la infància

Un entorn de protecció significa que els nens i nenes estiguin al centre educatiu d'una manera segura i que la comunitat escolar estigui informada dels riscos, i tingui capacitat de resposta. Si manca qualsevol d'aquestes dues capes protectores, augmenta la vulnerabilitat dels nens i nenes a l'explotació, el maltractament i la violència.

Preguntes:

8. Al centre hi ha mesures d'atenció per a l'alumnat que presenta carències en l'alimentació, la vestimenta, la higiene, l'atenció sanitària o l'habitatge adequat.
9. Al centre és freqüent que es produeixin amenaces, humiliacions, insults, agressions físiques o ciberassetjament cap a l'alumnat.
10. L'alumnat rep educació sobre:
 - Prevenció del tabaquisme, del consum d'alcohol i de drogodependències.
 - Hàbits d'alimentació saludable i prevenció de la bulímia, l'anorèxia i altres trastorns alimentaris.
 - Educació afectivosexual i educació per a la prevenció d'embarassos precoços.
 - Educació vial.
 - Continguts il·lícits i nocius a Internet i l'ús adequat de les TIC.
11. El centre compensa la manca de recursos de les famílies

perquè tot l'alumnat pugui accedir a les activitats i als serveis que s'ofereixen.

12. Les instal·lacions i els recursos del centre educatiu són segurs i adaptats a les necessitats de l'alumnat amb discapacitat física, intel·lectual i sensorial.

En resum, el centre educatiu efectua la protecció de l'alumnat davant de tot tipus de violència, abús i agressions sexuals, davant de les pràctiques perjudicials per a la salut i davant de qualsevol tipus de discriminació.

Clima escolar

Un bon clima escolar es caracteritza per relacions interpersonals positives, per sentiments d'acceptació i de seguretat emocional. La promoció de valors de respecte afavoreix els vincles en la comunitat i l'activitat escolar. Una atmosfera positiva estimula el sentit de pertinença i d'identificació amb el grup i l'escola i el compromís amb els altres.

Preguntes:

13. El centre estableix una relació estable i recíproca amb les famílies, amb les associacions, amb els col·lectius de l'entorn i amb els serveis socials i de protecció existents al municipi.

14. Les famílies, les associacions i els col·lectius del barri participen activament en la planificació i el desenvolupament d'activitats al centre.

15. Existeix una visió compartida entre el centre educatiu i les famílies sobre la guia educativa, en benefici del interès superior de l'infant.

16. Les relacions personals estan caracteritzades per la igualtat, el respecte per la dignitat de les persones i la convivència pacífica, entre:

- L'alumnat entre si;
- El personal del centre i l'alumnat;
- El personal del centre i les famílies;
- El personal del centre entre si.

En resum, la freqüència, la intensitat i la qualitat de les relacions entre el centre i les famílies són molt bones i existeix una gran participació conjunta en la presa de decisions. A més, hi ha un compromís de tota la comunitat escolar amb una guia educativa en benefici de l'interès superior del l'infant.

Formularis dels grups de discussió

GRUP DE TREBALL 4

Alumnat

Opcions de resposta:

- Totalment en desacord
- En desacord
- D'acord
- Totalment d'acord

Educació en drets de la infància

L'educació basada en els drets de la infància promou el compliment dels drets de tots els nens, nenes i adolescents, com estableix la Convenció sobre els Drets de l'Infant, i desenvolupa la capacitat dels titulars de deures per complir amb les seues obligacions de respectar aquests drets, protegir-los i complir-los.

Preguntes:

1. Disposem de temps en l'horari escolar per plantejar als professors i professores els nostres dubtes i problemes.
2. Les nostres famílies ens ajuden amb els deures i les tasques a casa.
3. Sentim que a l'escola o a l'institut els professors i professores confien en el que som capaços de fer.
4. Els professors i professores ens parlen sobre els drets de la infància a l'escola.

En resum, a l'escola o a l'institut incorporen els drets de la infància en els documents oficials del nostre centre i els inclouen en la programació de les assignatures. També ens ofereixen atenció personalitzada dins de l'horari escolar.

Participació infantil i altres drets

La participació facilita els processos de cohesió social i millora el benestar de les persones i del seu entorn social. Els nens i nenes que participen, de manera activa, en una iniciativa social, amplien la seva visió sobre els drets, les responsabilitats i les obligacions en la seva comunitat.

Preguntes:

5. L'escola o l'institut ens ofereix un espai i moments en què podem expressar les nostres propostes i idees.
6. Podem expressar l'espiritualitat o les nostres creences sense por que ens ridiculitzin o amenacin.
7. Participem conjuntament amb les nostres famílies en l'elaboració i la realització de les activitats extraescolars.
8. Tots disposem de suficients joguines o materials per utilitzar a l'escola o a l'institut i a casa.

En resum, el centre educatiu ofereix els mitjans necessaris perquè l'alumnat pugui fer propostes sobre la vida escolar, o realitzar manifestacions d'espiritualitat o creença sense por de ser ridiculitzat o amenaçat. A més, participem juntament amb les nostres famílies en l'elaboració, la gestió i la realització de les activitats extraescolars.

Protecció de la infància

Un entorn de protecció significa que els nens i nenes estiguin al centre educatiu d'una manera segura i que la comunitat escolar estigui informada dels riscos, i tingui capacitat de resposta. Si manca qualsevol d'aquestes dues capes protectores, augmenta la vulnerabilitat dels nens i nenes a l'explotació, el maltractament i la violència.

Preguntes:

9. A l'escola o a l'institut hi ha ajudes per als nens, nenes i adolescents als quals manca menjar, roba, tractament mèdic o casa.
10. A l'escola o a l'institut és freqüent que es produeixin amenaces, humiliacions, insults, agressions físiques o ciberassetjament cap a l'alumnat.
11. Rebem educació sobre prevenció de l'abús i l'assetjament sexual.

12. Rebem educació sobre:

- Consum de tabac, d'alcohol i de drogues.
- Com alimentar-nos saludablement, i com prevenir malalties com la bulímia i l'anorèxia.
- Educació afectivosexual i educació per a la prevenció d'embarassos precoços.
- Educació vial.
- Com utilitzar Internet de manera segura.

13. A l'escola o a l'institut tots podem gaudir dels recursos i de les activitats que ens ofereixen.

14. Les instal·lacions de l'escola o de l'institut són segures i estan adaptades a les necessitats dels nens, nenes i adolescents amb algun tipus de discapacitat.

En resum, el centre educatiu ens protegeix davant de qualsevol tipus de violència, abús o agressió sexual, davant de qualsevol pràctica perjudicial per a la salut i davant de qualsevol tipus de discriminació.

Clima escolar

Un bon clima escolar es caracteritza per relacions interpersonals positives, per sentiments d'acceptació i de seguretat emocional. La promoció de valors de respecte afavoreix els vincles en la comunitat i l'activitat escolar. Un atmosfera positiva estimula el sentit de pertinença i d'identificació amb el grup i l'escola i el compromís amb els altres.

Preguntes:

15. Ens sentim tractats amb igualtat i respectats en les nostres relacions, entre:

- Estudiants;
- El professorat i els estudiants;
- El professorat i les nostres famílies.

En resum, les relacions entre el centre i les famílies són molt bones i existeix una gran participació conjunta en la presa de decisions. A més, hi ha un compromís de tota la comunitat escolar en benefici nostre.

Formularis dels grups de discussió

GRUP DE TREBALL 5

Personal d'administració i serveis, responsable municipal, tècnics i tècniques de menjador i activitats extraescolars

Opcions de resposta:

- Totalment en desacord
- En desacord
- D'acord
- Totalment d'acord

Educació en drets de la infància

L'educació basada en els drets de la infància promou el compliment dels drets de tots els nens, nenes i adolescents, com estableix la Convenció sobre els Drets de l'Infant, i desenvolupa la capacitat dels titulars de deures per complir amb les seves obligacions de respectar aquests drets, protegir-los i complir-los.

Preguntes:

1. Al centre es transmeten altes expectatives cap a tot l'alumnat.

En resum, integrem els drets de la infància en els documents oficials del nostre centre i els incloem en la programació de les assignatures. També oferim atenció personalitzada dins de l'horari escolar.

Participació infantil i altres drets

La participació facilita els processos de cohesió social i millora el benestar de les persones i del seu entorn social. Els nens i nenes que participen, de manera activa, en una iniciativa social, amplien la seva visió sobre els drets, les responsabilitats i les obligacions en la seva comunitat.

Preguntes:

- 2.** L'alumnat pot realitzar manifestacions d'espiritualitat o creences sense por de ser ridiculitzat o amenaçat.
- 3.** L'alumnat i els famílies participen activament en l'elaboració, la gestió i la realització de les activitats extraescolars.
- 4.** Tot l'alumnat disposa de suficients jocs i material lúdic per poder fer-ne ús al centre i a casa.

En resum, el centre educatiu ofereix els mitjans necessaris perquè l'alumnat pugui fer propostes sobre la vida escolar, o realitzar manifestacions d'espiritualitat o creença sense por de ser ridiculitzat o amenaçat. A més, participa amb la seva família en l'elaboració, la gestió i la realització de les activitats extraescolars.

Protecció de la infància

Un entorn de protecció significa que els nens i nenes estiguin al centre educatiu d'una manera segura i que la comunitat escolar estigui informada dels riscos, i tingui capacitat de resposta. Si manca qualsevol d'aquestes dues capes protectores, augmenta la vulnerabilitat dels nens i nenes a l'explotació, el maltractament i la violència.

Preguntes:

- 5.** Al centre hi ha mesures d'atenció per a l'alumnat que presenta carències en l'alimentació, la vestimenta, la higiene, l'atenció sanitària o l'habitatge adequat.
- 6.** Al centre és freqüent que es produeixin amenaces, humiliacions, insults, agressions físiques o ciberassetjament cap a l'alumnat.
- 7.** El centre fomenta l'assertivitat, les destreses comunicatives i les habilitats per a la resolució de conflictes entre l'alumnat.
- 8.** El centre realitza accions de prevenció d'actes xenòfobs i racistes.
- 9.** El centre realitza accions de prevenció d'actes sexistes i homòfobs.
- 10.** Les instal·lacions i els recursos del centre educatiu són segurs i adaptats a les necessitats de l'alumnat amb discapacitat física, intel·lectual i sensorial.

En resum, el centre educatiu efectua la protecció de l'alumnat davant de tot tipus de violència, abús i agressions sexuals, davant de les pràctiques perjudicials per a la salut i davant de qualsevol tipus de discriminació.

Clima escolar

Un bon clima escolar es caracteritza per relacions interpersonals positives, per sentiments d'acceptació i de seguretat emocional. La promoció de valors de respecte afavoreix els vincles en la comunitat i l'activitat escolar. Un atmosfera positiva estimula el sentit de pertinença i d'identificació amb el grup i l'escola i el compromís amb els altres.

Preguntes:

- 11.** El centre estableix una relació estable i recíproca amb les famílies, amb les associacions, amb els col·lectius de l'entorn i amb els serveis socials i de protecció existents al municipi.
- 12.** Les famílies, les associacions i els col·lectius del barri participen activament en la planificació i el desenvolupament d'activitats al centre.
- 13.** Existeix una visió compartida entre el centre educatiu i les famílies sobre la guia educativa, en benefici de l'interès superior de l'infant.
- 14.** Les relacions personals estan caracteritzades per la igualtat, el respecte per la dignitat de les persones i la convivència pacífica, entre:
 - L'alumnat entre si;
 - El personal del centre i l'alumnat;
 - El personal del centre i les famílies;
 - El personal del centre entre si.

En resum, la freqüència, la intensitat i la qualitat de les relacions entre el centre i les famílies són molt bones i existeix una gran participació conjunta en la presa de decisions. A més, hi ha un compromís de tota la comunitat escolar amb una guia educativa en benefici de l'interès superior de l'infant.

NOTES

This image shows a full page of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page, typical of notebook or legal stationery. There are no margins, text, or other markings on the page.

Aquesta publicació ha estat realitzada amb el suport econòmic de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID).

MINISTERIO
DE ASUNTOS EXTERIORES
Y DE COOPERACION

aecid

família drets exclusió igualtat discriminació respecte responsabilitat valores identitat interès suprem de l'infant infància gènere maltractament ciutadania global comunicació participació coneixements dignitat orientació desenvolupament democràcia racisme ciutadania joves esport valors